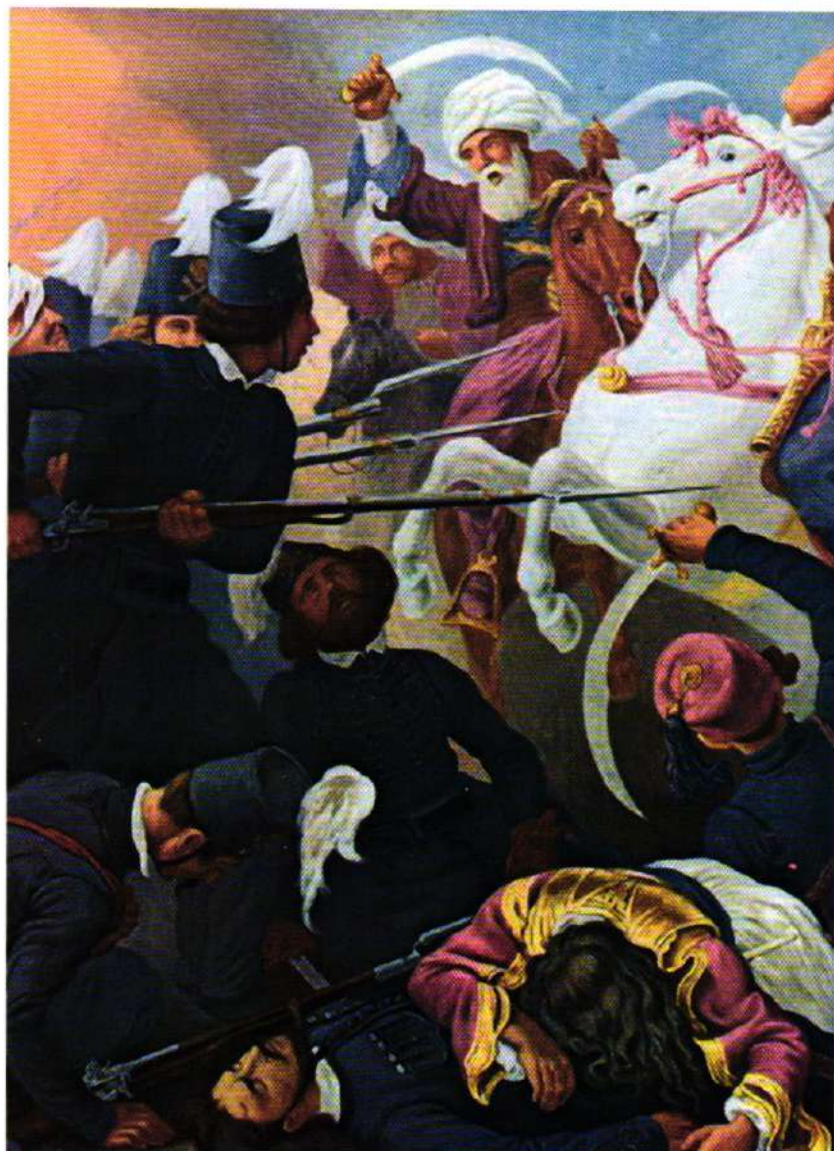

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

1821

2021

ΓΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ
(Ἡ μάχη τοῦ Δραγατσανίου)

Τεύχος 61Α ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΓΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΦΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

Ἡ Ἱερά Εἰκών τῆς Θεοτόκου (Βραχονησίδα Παναγιά).
Σκεπάζει τὴν Στεριά καὶ τὴν Θάλασσά μας.

Τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Χίου μέ τίς σημαῖες μας.

Πανηγυρικός Λόγος
ἐκφωνηθείς ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου
Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καί Οἴνουσσῶν
κ. Μάρκου
κατά τήν Δοξολογίαν τῆς 11^{ης} Νοεμβρίου 2021

*« Νά ἡ ἀυγή πού πρόσμενες μαρτυρικό νησί
ἄνοιξε τήν τρανή ἀγκαλιά νά τήν σφιχταγκαλιάσῃς!
Καί πιές ἀπό τῆς Λευτεριάς τ' ὀλόγλυκο κρασί,
καί πιές, καί πιές καί μέθυσε! Καί πιές γιά νά ξεχάσεις
τοῦ Καραλή τ' ἀπαίσια καί μαῦρα 'κεινα χρόνια
πού σ' ἔρριξαν μέσ' σέ διπλή σκλαβιά καί καταφρόνια.
Μά μέσ' στήν μέθη τήν πολλή, ὦ μή ξεχνᾶς, θυμήσου
τόν Ψαριανό πυρπολητή, τό θεῖο ἐκδικητή σου».*

Ἀνέτειλεν τό ἔαρ, μέσα σέ ὑγρή καί ψυχρή
φθινοπωρινή μελαγχολική μέρα, ἀνέτειλε ἔαρ ἐθνικό, ἔαρ
ἐλευθερίας γιά τό νησί τῶν μύρων καί τῶν γιασεμιῶν, γιά
τό νησί τοῦ Ὁμήρου καί τοῦ Κοραῆ, γιά τό νησί τῶν Ἁγίων
καί τῶν σοφῶν, γιά τό νησί τῶν ἐμπόρων καί τῶν
ναυτικῶν μας. Ἐαρ ἐλευθερίας μετά ἀπό δουλεία 500
χρόνων, γενοβέζικη καί τουρκική.

Ἐαρ ἐλευθερίας ἀνέτειλε μέσα στό Φθινόπωρο τήν
11^{ην} Νοεμβρίου 1912, ὅταν τά πλοῖα τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ
Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, πού οὐδέποτε ὑπέστειλε τήν
ἐλληνική σημαία, ἀπεβίβαζαν τόν ἐλευθερωτή ἐνδοξο
Ἑλληνικό Στρατό γιά νά διώξουν ἀπό τά αἱματοβαμμένα
ἀπό τίς θυσίες τῶν Ἱερομαρτύρων καί τῶν ἡρώων τῆς
Σφαγῆς χῶματά μας, ἐκεῖνον στόν ὁποῖον οὔτε χθές
ἀνήκει, οὔτε σήμερα ἀνήκει, οὔτε εἰς τούς αἰῶνας θά ἀνήκει
ἡ Χίος καί τά ἄλλα νησιά μας.

Στήν ἀπελευθέρωση αὐτή τό 1912, ἀλλά καί στόν ἐπετειακό ἑορτασμό τό 2021, 200 χρόνια μάλιστα μετά τήν ἔναρξη του ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, προεξάρχει ὄλων μας ἡ Ὑπέρμαχος Στρατηγός, ἡ ναυκρατοῦσα τοῦ Αἰγαίου, ἡ Ἐλευθερώτρια καί ἡ Σκέπη τῆς Χίου καί τῶν ἄλλων 45 νησιῶν καί βραχονησίδων μας, ἡ Παναγιά μας.

Προεξάρχει Αὐτοκράτειρα ἀπό τήν Νέα Μονή τῶν Μονομάχων μέ τά θαυμάσια ψηφιδωτά της·

Προεξάρχει Γερόντισσα ἀπό τήν Ἱερά Μονή Βοηθείας μέ τόν ἀσκητικό βίο τοῦ Ὁσίου Ἰδρυτοῦ της καί τῶν ψυχῶν ἐκείνων, πού ἐπέλεξαν ἀγγελικά νά ζήσουν σ' αὐτήν·

Προεξάρχει Καπετάνισσα ἀπ' τό παραθαλάσσιο πνευματικό καρνάγιο τοῦ Μερσινιδίου·

Προεξάρχει Θαλασσινή ἀπό τό Μοναστήρι της στήν Πέρα Παναγιά τῶν Καρδαμύλων·

Προεξάρχει Σπηλαιώδης ἀπό τόν Ἀγιογαλούσικο Θρόνο της στίς κορυφές της Ἀμανῆς·

Προεξάρχει Μαστιχοφόρος μέσα στά ξυστά καί στά σοκάκια τοῦ Πυργίου·

Προεξάρχει Μήτηρ Πατριαρχική στό κεφαλοχώρι τῆς Καλλιμασιᾶς·

Προεξάρχει Μεσαιωνική Ἀρχόντισσα στά περιβόλια τοῦ Κάμπου·

Προεξάρχει Αὐγουστιάτικο γιασεμί στά βοτσαλωτά τῆς Ἐρειθιανῆς·

Προεξάρχει ἀείρωση Πηγῆ στά κελιά τῆς Κουρνᾶς·

Προεξάρχει Διωγμένη καί Ματωμένη Κάτω Παναγιά, ἐκφραστής τῶν πόνων καί τῶν καημῶν τῆς προσφυγικῆς Ρωμιοσύνης·

Προεξάρχει «Αλατόμητον Όρος» στήν πετροόκτιστη Λατομίτισσα·

Προεξάρχει Ηρωική Πολεμίστρα στό Μοναστήρι τῶν Ψαρῶν, σύμμαχος τῶν μπουρλοτιέρηδων τοῦ Ἀγώνα·

Ἀλλά ἐφέτος, ἐδῶ ΚΥΡΙΩΣ, προεξάρχει Ὀμηρική Ἀχίλλειος Ἀσπίδα στά ἀνατολικά θαλάσσια σύνορα τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ἡ Παναγιά τῆς ὀμωνύμου Ἑλληνικωτάτης νησίδος τῶν Οἰνουσσῶν· ὁ ἀνίκητος ἀμύντωρ στίς ἐλεπόλεις ἐπιβουλές τῶν ἐχθρῶν, ἡ ὀχυρωμένη βάση στήν ἀήττητη ἔπαλξη τῆς ἀνεκτιμήτου βραχονησίδας, τῆς πιό πολύτιμης ἀπ' ὄλα τά πετράδια ὄλων τῶν κοσμημάτων σ' ὄλο τόν κόσμο. Ἀνάσα καί ὀξυγόνο καί τοῦ Ποιμενάρχη τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Μ' αὐτόν τόν ἀμυντικό ἐξοπλισμό γιορτάζουμε σήμερα. Μ' αὐτόν τόν ἀμυντικό ἐξοπλισμό στεκόμαστε σήμερα ἄφοβοι ἀπέναντι σέ ὀποιαδήποτε ἱταμή καί ἀνιστόριτη πρόκληση. Μ' αὐτόν τόν ἀμυντικό ἐξοπλισμό προχωροῦμε μέ τήν δύναμη τοῦ χθές, μέ βαθιές τίς ρίζες μας στόν Χριστό καί στήν Ἑλλάδα, στήν προοπτική τοῦ αὔριο, στά ἀπλωμένα κλαδιά τῶν ὀραματισμῶν καί τῶν προγραμματισμῶν μας. Στήν πρόοδο γιά τά παιδιά μας καί τά παιδιά τῶν παιδιῶν μας· Χριστιανόπουλα καί Ἑλληνόπουλα πού θά ῥθοῦν νά κατοικήσουν μετά ἀπό μᾶς πάνω σ' αὐτό τό νησί.

Μαζί μέ τούς νεκρούς μας, μαζί μέ τούς ἀγέννητούς μας, καί ἐμεῖς σήμερα κάτω ἀπ' τήν προστασία τῆς Παναγιάς τῆς βραχονησίδας Παναγιάς τῶν Οἰνουσσῶν, διακηρύσσουμε «ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς ὀτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός».

*****

1821 - 2021
200 Χρόνια
Χριστός και Έλλάς
(I')

Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διότι μᾶς ἐχάρισε τὸ σωτήριο ἔτος 2021, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐορτάζομεν τὴν διακοσιοστὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας (1821), ὁ ὁποῖος ἐγένετο «γιά τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν Ἁγίαν καὶ τῆς Πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν».

Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ἐορτασμοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον 2021 ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν ἐπραγματοποίησεν τὰς ἑξῆς ἐκδηλώσεις:

α). Μὲ τὴν Χάριν, τὴν Εὐλογίαν καὶ τὴν Βοήθειαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἠτοιμάσθηκε, ἐγκαινιάσθηκε καὶ λειτουργεῖ τὸ Ἱστορικὸν Μουσεῖον τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου **ΙΣΤΟΡΙΗΣ ΑΠΟΔΕΞΙΣ ΗΔΕ** εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίου Μηνᾶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν. Ἡ ἔμπνευσις καὶ ὁ σχεδιασμός ἦταν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου, ἡ δαπάνη ἐκαλύφθη ἐξ ἡγεμονικῆς δωρεᾶς τοῦ Κοινοφελοῦς Ἰδρύματος ΑΙΓΕΥΣ τῶν κ. Ἀθανασίου καὶ κ. Μαρίνης Μαρτίνου καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ μουσειολογικὴ ἐπιμέλεια ἐγένετο ἀπὸ τὸν Ἀρχιτέκτονα κ. Ἐμμανουήλ Μ. Βουρνοῦν, πρ. Δήμαρχον Χίου, ἡ δὲ ἱστορικὴ ὑποστήριξις ὀφείλεται εἰς τὴν Δρα Ἱστορίας κ. Ἀθηνᾶ Ζαχαροῦ - Λουτράρη.

Τὸ ὅλον ἔργον ἐπερατώθη κατὰ τὸ ἔτος 2021, ἔτος συμπληρώσεως 200 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἐνετάχθη εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως διὰ τὴν ἐπέτειον αὐτὴν καὶ ἀποτελεῖ μαζί με τὴν ἀγιοκατάταξιν τῶν Ἐθνομαρτύρων Χίων Κληρικῶν τῆς Σφαγῆς καὶ τὸ Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸν Συνέδριον διὰ τὸν ρόλον τοῦ Ναυτικοῦ εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 τὰ τρία κορυφαῖα γεγονότα τῆς Ἐθνικῆς Ἐπετείου εἰς τὴν Χίον.

Τὰ ἐγκαίνια ἔγιναν τὴν Τετάρτην 10ην Νοεμβρίου 2021 καὶ ὥραν 16.00, δέκα ἀκριβῶς ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μάρκου. Εἰς τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κηφισίας, Ἀμαρουσίου, Ὠρωποῦ καὶ Μαραθῶνος κ. Κύριλλος, καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Τιμόθεος, ὁ Ὑπουργὸς Μεταναστεύσεως καὶ Ἀσύλου κ. Παναγιώτης Μηταράκης, Βουλευτὴς Χίου, ὁ Δρ. Ἱατρικῆς κ. Ἀνδρέας Μιχαηλίδης, Βουλευτὴς Χίου, ὁ Διοικητὴς τῆς ΑΣΔΕΝ Ἀντιστράτηγος κ. Νικόλαος Φλάρης, ὁ Διοικητὴς τῆς 96 ΑΔΤΕ Ταξίαρχος κ. Κωνσταντῖνος Κολοκοτρῶνης, ὁ Ἐφοπλιστὴς κ. Γεώργιος Προκοπίου μετὰ τῆς συζύγου του κ. Ἀλεξάνδρας Μαμαλίγκα – Προκοπίου, Μεγάλῃς Εὐεργέτιδος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, ὁ Περιφερειάρχης Βορείου Αἰγαίου κ. Κωνσταντῖνος Μουτζούρης, ὁ Δήμαρχος Χίου κ. Σταμάτιος Κάρμαντζης, οἱ Ἀντιπεριφερειάρχαι κ. Παντελῆς Βρουλῆς, κ. Νικόλαος Νύκτας, κ. Λεωνίδας Ἀθηνάδης καὶ κ. Παντελῆς Μπουρνιαῖς, ἡ Πρόεδρος τοῦ Δ.Δ. Βροντάδου κ. Μαριάννα Πελαντῆ, ὁ πρῶην Ἀντιπεριφερειάρχης Χίου κ. Παντελῆς Μπουγδάνος, ὁ Ἐκπρόσωπος τῆς Οἰκογενείας

Κωνσταντίνου Λογοθέτη κ. Κωνσταντῖνος Σκουφάρας, ὁ Ἀντιδήμαρχος Δ.Ε. Ἁγίου Μηνᾶ κ. Παναγιώτης Μανδάλας, ὁ Πρόεδρος τῶν Θυμιανῶν κ. Γεώργιος Μαμαλῆς, ὁ Πρόεδρος Νεοχωρίου κ. Δημήτρης Ἀγκᾶς, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐφορευτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης Χίου «Κοραῆς» Φιλολόγος κ. Κωνσταντῖνος Μερούσης, ἡ Διευθύντρια τῆς Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης Χίου «Κοραῆς» κ. Ἄννα Χαζίρη, ὁ Διοικητῆς τοῦ ΝΑΣΧΙ Ἀντιπλοίαρχος Π.Ν. κ. Ἡρακλῆς Ρεβύνθης, ὁ Λιμενάρχης Χίου Ἀντιπλοίαρχος Λ.Σ. κ. Παντελῆς Βατούσης, ὁ Διοικητῆς τῆς Τροχαίας Χίου Ἀστυνόμος Β' κ. Παντελῆς Καλανδρόπουλος, ὁ Διοικητῆς τῆς ΑΕΝ Μηχανικῶν Χίου Ἀντιπλοίαρχος Λ.Σ. κ. Ἰωάννης Μάργαρης κ.ἄ.

Κάτ' ἀρχὰς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος ἐτέλεσεν τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἁγιασμοῦ, μὲ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Πανοσιωτ. Ἀρχιμ. κ. Νεκταρίου Ἐπιτροπάκη, Πρωτοσυγκελλεύοντος τῆς Ἱ.Μ.Χίου, τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Δημητρίου Γεομέλου, Γεν. Ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου τῆς Ἱ.Μ.Χίου, τοῦ Τερολογιωτάτου Ἀρχidiaκόνου τῆς Ἱ.Μ.Χίου κ. Ἀποστόλου Λάρδα καὶ τοῦ Ἱερολογ. Ἱεροδιακόνου κ. Ἰακώβου Χρόνη τῆς Ἱ.Μ.Κηφισίας, ἐνῶ ἔψαλαν οἱ κύριοι Παναγιώτης Μπλάνης (Ἱ.Ν. Ἁγ. Λουκᾶ Βαρβασίου) καὶ Εὐάγγελος Κανακάρης (Ἱ.Ν. Ταξιαρχῶν Μπατζακλῆ). Κατὰ τὸν Ἁγιασμόν ὁ Σεβ. Χίου ἀνέπεμψεν τὴν ὑπ' αὐτοῦ συνταχθεῖσαν Εὐχὴν ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:

Ἄχραντε, ἀμίαντε, ἀναρχε, ἀόρατε, ἀκατάληπτε, ἀνεξιχνίαστε, ἀναλλοίωτε, ἀνυπέρβλητε, ἀμέτρητε, ἀνεξίκακε Κύριε, ὁ ἐκ τοῦ μῆ ὄντος εἰς τό εἶναι ποιήσας τὸν οὐρανόν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα

τά δημιουργηθέντα ἐν αὐτοῖς, ὁ ἰδὼν ὅτι καλὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Σου, ὁ τὸν ἄνθρωπον ποιήσας κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσίν Σου κατάρχειν Σου τῶν κτισμάτων ὁ δούς σοφίαν Σολομῶντι τῷ βασιλεῖ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί Σου εὐπρεπῆ τοῦ κατοικεῖν ἐπὶ καινότητος, καὶ ἐν αὐτῷ εἰσήγαγον οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῶν Χερουβεὶμ. Αὐτὸς ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἐκ θρόνου τῆς μεγαλοπρεπείας Σου ἐπὶ τὴν Ἱστορικὴν ταύτην Ἐκθεσιν - Μουσεῖον τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου, τὴν καλουμένην ΙΣΤΟΡΙΗΣ ΑΠΟΔΕΞΙΣ ΗΛΕ. Ἐν αὐτῇ ὡς κιβωτῷ φυλάσσονται κειμήλια ἅγια καὶ τεκμήρια ἱερά τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας, ἣτις ἐλευθεροῖ ἡμᾶς, ἀφορῶντα εἰς θυσίαν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ Ἑλλήνων μὴ ἐπιλαθομένων τῆς πατρίδος αὐτῶν. Τούτων οἱ ὀφθαλμοὶ κατήγαγον ὕδατα, ὅτι ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτῶν ὁ παρακαλῶν αὐτούς, οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐγένοντο ἠφανισμένοι ὅτι ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί, τὰ τέκνα τῆς Ἄγαρ' ἔξωθεν ἠτέκνωσεν αὐτούς μάχαιρα, ὥσπερ θάνατος ἐν οἴκῳ κατεποντίσθη ἡ νῆσος ἡμῶν, κατεποντίσθησαν πᾶσαι αἱ βάρεις αὐτῆς· διεφθάρησαν τὰ ὀχυρώματα αὐτῆς καὶ ἐπληθύνθη αὕτη ταπεινουμένη καὶ τεταπεινωμένη. Φωνὴ ἐν Χίῳ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς· Ραχήλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν. Ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς, ἔταράχθη ἡ καρδιά, ἐξεχύθη εἰς γῆν ἡ δόξα αὐτῆς ἐπὶ τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτῆς ἐν τῷ ἐκλιπεῖν νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις πόλεως. Ἐκοιμήθησαν εἰς τὴν ἔξοδον

παιδάριον καί πρεσβύτης, παρθένοι καί νεανίσκοι ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ· ἐν ῥομφαίᾳ καί ἐν λιμῶ ἀπεκτάνθησαν. Ἐξῆλθεν ἐκ Χίου πᾶσα ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς.

Τούτων ἀπάντων τὴν μνήμην διατήρησον ἐν τοῖς φιλιστόροις ἐπισκέπταις τοῦ γνῶναι τὰ μαρτύρια τοῦ λαοῦ Σου, ὅστις ἐτυμπανίσθη, ἐμπαιγμῶν καί μαστίγων πείραν ἔλαβεν, ἔτι δέ δεσμῶν καί φυλακῆς, ἐλιθάσθη, ἐπρίσθη, ἐπειράσθη, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανε, περιῆλθεν ὑστερούμενος, θλιβόμενος, κακουχούμενος, ὥστε ἀφορῶντας (τούς ἐπισκέπτας) εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτὴν Ἰησοῦν τρέχειν τὸν προκείμενον αὐτοῖς ἀγῶνα πρὸς δόξαν τοῦ παντίμου καί μεγαλοπρεποῦς ὀνόματος τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας ΑΜΗΝ.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν κ. Μάρκος ἐξεφώνησεν τὴν ἐξῆς ὑψηλοτάτου ἐπιπέδου Ὁμιλίαν:

«Ἐδῶ θρηνοῦμε τὸν χαμό
τῆς κόρης τοῦ Ὁμήρου».

Δοξάζομεν τὸν Ἄναρχον Πατέρα, τὸν τὰ πάντα δημιουργήσαντα δι' Υἱοῦ συνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καί τὸν Συνάναρχον Υἱόν καί Λόγον, δι' οὗ τὸν Πατέρα ἐγνώκαμεν καί τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ, καί τὸ Συναῖδιον Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καί ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον, τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Ὁμοούσιον καί

Αδιαίρετον, Ζωαρχικήν καὶ Τρισήλιον Θεότητα, τὸν Μόνον Ἀληθινὸν Θεὸν, «ἔμπροσθεν τοῦ Ὁποίου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεὸς καὶ μετὰ τὸν Ὁποῖον οὐκ ἔσται», διότι διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου καὶ Μητρὸς τοῦ Φωτὸς καὶ τῶν Ἁγίων ἐνδόξων μεγαλομάρτυρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, πολιούχων καὶ ἐλευθερωτῶν τῆς Χίου, μᾶς ἀξιῶναι νὰ εὐρισκόμεθα στὴν ἀγιοβάδιστο καὶ ἡρωοβάδιστο Ἱερὰ Μονὴ τῶν προειρημένων Ἁγίων, «τὴν φοινηθεῖσαν ταῖς ρανίσι τιμίων αἱμάτων» τῶν διὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος σφαγιασθέντων «ὑπὸ τῶν λυσσώντων τέκνων τῆς Ἄγαρ» (Α.Κάλβος)

Εὐρισκόμεθα ἐδῶ, 200 ἔτη μετὰ τὴν ἔναρξη τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς Ἐθνεγεροσίας, ὁ ὁποῖος ἔγινε «πρῶτα ὑπὲρ πίστεως καὶ ἔπειτα ὑπὲρ πατρίδος» (Θ.Κολοκοτρώνης) γιὰ νὰ ἐγκαινιάσουμε τὴν Ἱστορικὴ Ἑκθεση - Μουσεῖο τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου, κηρῦσσοντας συγχρόνως καὶ τὴν ἔναρξη τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν καὶ γιὰ τὰ 200 ἔτη ἀπὸ τὴν μεγάλη αὐτὴ θυσία τοῦ 1822, μὲ σύνθημα τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας τὸν στίχο τοῦ Γάλλου φιλέλληνα ποιητοῦ Th. de Baniville «ἐδῶ θρηνοῦμε τὸ χαμὸ τῆς κόρης τοῦ Ὀμήρου».

Τὸ Μουσεῖο τῆς Σφαγῆς ἔχει ὡς ἐπίσημο τίτλο τὴν φράση **ΙΣΤΟΡΙΗΣ ΑΠΟΔΕΞΙΣ ΗΔΕ**.

Ἡ φράση προέρχεται ἀπὸ τὸ Προοίμιο τῶν Ἱστοριῶν τοῦ πατέρα τῆς Ἱστορίας Ἡροδότου «Ἡροδότου Ἀλικαρνησέος ἱστορίας ἀπόδεξις ἦδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμαστά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ

βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλέα γένηται, τὰ τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι».

Ἡ φράση στὸ λογότυπο τοῦ Μουσείου μας ἔχει ἀποτυπωθεῖ μὲ στοιχεῖα προερχόμενα ἀπὸ τὴν φυλασσομένη στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Χίου ἐπιστολὴ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς Χίους τὸ 332 π.Χ.

Ἡ Ἱστορία, σύμφωνα μὲ τὴν μύστη μου στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνά της Αἰκατερίνης Χριστοφιλοπούλου, εἶναι ἡ ἐπιστήμη πού ἀσχολεῖται μὲ τὴν γνώση τοῦ παρελθόντος, τὴν διαπίστωση καὶ κατανόηση τῶν γεγονότων. Ὁ ὅρος δηλώνει ἀκόμη καὶ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα, τὰ ἴδια δηλαδὴ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Ἡ λέξη Ἱστορία ἔχει τὴν ρίζα τῆς στὴ λέξη ἴστωρ πού σημαίνει αὐτὸς πού γνωρίζει. Εἶναι ἡ ἴδια ρίζα μὲ τὸ ρῆμα οἶδα = γνωρίζω, τὴν ὁποία βρίσκουμε καὶ στὰ λατινικὰ ὡς *historia*.

Στὸν πασίγνωστο στίχο τοῦ Εὐριπίδη, πού μᾶς ἔχει σωθεῖ στοὺς «Στρωματεῖς» τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως: «Ὀλβιος ὅστις τῆς ἱστορίας ἔσχε μάθησιν», ἡ λέξη Ἱστορία δηλώνει γενικά τὴν γνώση. Ἡ λάμψη τῆς ἱστορικῆς μαθήσεως σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν πλουτισμὸ τῆς ἀνθρώπινης ἐμπειρίας ἔχουν ἐπανελημμένα ἐξαρθεῖ. Θυμίζω τὴν πασίγνωστη φράση τοῦ Κικέρωνος: «*Historia magistra vitae*» (*De oratore* II 9.36) (Ἱστορία δάσκαλος τῆς ζωῆς) καὶ τὴν ἐμπνευσμένη κρίση τοῦ Βυζαντινοῦ Νικήτα Χωνιάτη «Ἱστορία κάλλιστον εὖρημα τῶν Ἑλλήνων», ἀλλὰ καὶ τὸν ἀξιωματικὸ ὀρισμὸ τοῦ Γεωργίου Παχυμέρη «Ἱστορίας γὰρ ψυχὴ ἢ ἀλήθεια καὶ τό τῆς ἀληθείας

χρῆμα ἐπάναγκες ἱερόν, ὁ δέ πρό ταύτης τό ψεῦδος ἄγων ἄντικρυς ἱερόσυλος».

Ἡ Ἱστορία μελετᾷ τὰ γεγονότα καὶ ὁδηγεῖ στήν γνώση τοῦ παρελθόντος, προκειμένου νὰ βοηθήσει στήν κατανόηση τοῦ παρόντος· νὰ ἐμπνεύσει, νὰ νοηματοδοτήσει, νὰ θέσει ὀράματα, νὰ προσδιορίσει ἀξίες καὶ ἰδανικά.

Στὸ πλαίσιο αὐτὸ ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν δημιουργεῖ τό Μουσεῖο τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου στήν ἱστορική καὶ μαρτυρική Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Μηνᾶ, ὡς γνώση τῆς Ἱστορίας, ὡς πρόσκύνημα τῆς μεγάλης θυσίας, ὡς ἐμπνευση ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἔθνικὰ ἰδανικά. Τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, πέραν ἀπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸ καὶ πνευματικὸ χαρακτήρα του εἶναι ἓνα σύμβολο· σύμβολο πίστεως στὸν Χριστὸ, σύμβολο ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, σύμβολο θυσίας.

Εἶναι ἀναντίρρητα ἡ κατ'ἐξοχὴν καὶ ὑπέροχη ἐμπνευση τοῦ Σολωμικοῦ στίχου «ἀπ'τὰ κόκκαλα βγαλμένη τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά».

Εἶναι, μαζί μὲ τὴν ἱερὴ πόλη τοῦ Μεσολογγίου καὶ τοὺς ἀπόκρημνους βράχους τοῦ Ζαλόγγου, οἱ ἀρτηρίες ποὺ μὲ τὸ αἷμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἡρώων τους αἰμοδοτοῦν καὶ ὀξυγονώνουν τὸν ἔθνικό μας ὄργανισμό.

Οἱ ἥρωες αὐτοὶ προηγοῦνται τοῦ ἑαυτοῦ τους, χωρὶς νὰ θεωροῦν μαρτυρική τὴν ἀτόφια προσφορὰ τοῦ εἶναι τους. Δέν ἐνδιαφέρονται νὰ διαρκέσουν, ἀλλὰ νὰ ἐντατικοποιήσουν τὴν ὑπαρξή τους στὶς στιγμὲς τοῦ ἀνωτάτου κινδύνου, ὅποτε ὁ χρόνος συμπυκνώνεται

μετέωρος καὶ ἡ ζωὴ ἀντλεῖ ἀπ' τὸ θάνατο, ἀφοῦ τὸ παρὸν ἀμετάκλητα ἀπορροφᾷ τὸ μέλλον. Ἀποκρυπτογραφοῦν τὸ μυστικὸ τῆς πορείας τους γιὰ νὰ φωτίσουν τὸ μυστικὸ τοῦ κόσμου, γιατί ἡ δόξα τῆς θυσίας τους εἶναι ἡ ἴδια ἡ ἀθανασία, τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς ἐπεθύμησε, ἀναζητώντας νὰ ἀποκαλύψει τὰ μυστικὰ της· εἶναι ἡ ὑπέρβαση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία συνίσταται ἀκριβῶς στὸ νὰ ξεπεράσει τὴν γαιώδη κατάστασή του ὡς θνητοῦ ὄντος καὶ νὰ τείνει πρὸς τὴν Ἀθανασία.

Τὴν γνώση, δηλαδὴ τὴν μέθεξι στὴν Ἱστορία, ἐπιδιώκει ἡ δημιουργία καὶ λειτουργία τοῦ Μουσείου μας. Δὲν ἀποτελεῖ ἓνα χῶρο ἐπισκεψιμότητος, ἀλλὰ μία ἔδρα διδασκαλίας, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγήσει στὴν περαιτέρω μελέτη, τὴν ἔρευνα, τὴν γνώση, τὴν μύηση, τὴν ἐθνικὴ σεμνοπρεπῆ ὑπερηφάνεια, τὴν ἀνθρώπινη ὄντολογικὴ καταξίωση, τὴν πορεία πρὸς τὸ θεῖον.

Γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ, τὸ κορυφαῖο ἴσως τῶν ἐκδηλώσεων μας γιὰ τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὸ 1821, εὐγνωμονοῦμε τοὺς Εὐπατρίδες Μεγάλους Εὐεργέτες κ. Ἀθανάσιο καὶ κ. Μαρίνα Μαρτίνου.

Ἐνωτίσθηκαν τοὺς παλμοὺς τῆς καρδιᾶς μας συνωδοὺς μὲ τοὺς παλμοὺς τῆς δικῆς τους καρδιᾶς, συναντήθηκαν στὶς ἀναβάσεις τῆς σκέψεώς μας στὶς θαβώριες κορφές τοῦ φωτοφόρου ἱστορικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ μας γίγνεσθαι, καὶ ὑδροδότησαν τὴν κεκαυμένη καὶ χέρσα ὑλική μας ἀδυναμία μὲ τὴν δροσιὰ τῆς διὰ τοῦ Κοινωφελοῦς Ἰδρύματος ΑἰΓΕΥΣ ἡγεμονικῆς τους δωρεᾶς.

Τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο προϊόν τῆς ὑλικῆς τους συνδρομῆς, εἶναι καρπὸς τῆς ρίζας τῆς χριστιανικῆς καὶ ἑλληνικῆς ψυχῆς τους. Τοὺς εὐχαριστοῦμε. «Ὁμολογοῦμεν, κηρύττομεν, οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν.»

Χάριτας ἔχομεν ὁμῶς καὶ σὲ ὄσους συνέβαλαν μὲ τὸν ἴδιον τρόπο τους γιὰ νὰ ἀχθεῖ σὲ πέρας ἡ προσπάθεια αὐτῆ:

- Στὸ ἐκλεκτὸ ζεῦγος τῶν ἄλλων Μεγάλων Εὐεργετῶν Γεωργίου καὶ Ἀλεξάνδρας Προκοπίου, χάριν στοὺς ὁποίους ἐγνωρίσαμεν καὶ συναναστραφήκαμε μὲ τοὺς Εὐεργέτες Ἀθανάσιο καὶ Μαρίνα Μαρτίνου.
- Στὸ ἀκάματο στὴν ἐργατικότητα καὶ εὐρηματικὸ στὴν ἔμπνευση Ἀρχιτέκτονα κ. Ἐμμανουήλ Μιχαήλ Βουρνοῦ, ὁ ὁποῖος "οὐκ ἔδωκεν ὕπνον τοῖς κροτάφοις καὶ τοῖς βλεφάροις νυσταγμόν", ἐπιμελούμενος πέραν ἀπὸ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ καὶ τὴν μουσειολογικὴ ρύθμιση τοῦ ἔργου.
- Στοὺς συμπατριῶτες μας κ. Κων/νο καὶ κ.Χριστίνα Λογοθέτη γιὰ τὴν προσωπικὴ φροντίδα καὶ δαπάνη, προκειμένου νὰ εὐρεθοῦν, νὰ ἀποκτηθοῦν καὶ νὰ ἀποσταλοῦν ἐνδιαφέροντα ἐκθέματα, κυρίως ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο.
- Στόν κ. Gary Hawkins ἀπὸ τὸ Bath τῆς Μεγ. Βρετανίας, ὁ ὁποῖος συγκατετέθη γιὰ τὴν ἔκθεση φωτογραφικοῦ ἀντιγράφου τῆς εὐρισκομένης στό Doric House τοιχογραφίας μὲ θέμα τὴν Σφαγὴ τῶν Χίων.

- Στόν Ἱερό Ναό Μεταμορφώσεως Σωτήρος Βαρβασίου.
- Στό Μουσείο Ἱστορίας καί Φυσικῆς τοῦ Α' Γυμνασίου Χίου,
- Στή Βιβλιοθήκη Χίου ΚΟΡΑΗΣ, γιά τήν παραχώρηση ἐκθεμάτων ἀφορώντων στήν Σφαγή τῆς Χίου.
- Στό Μουσείο τοῦ Λούβρου γιά τήν ἐκθεση ἀντιγράφου τοῦ Πίνακα τοῦ Delacroix.
- Στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη τῆς Γαλλίας καί στήν Κρατική Βιβλιοθήκη τῆς Βαυαρίας γιά τήν ἀποστολή ἢ ἔγκριση χρησιμοποίησεως ἀποσπασμάτων ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς.
- Στό Γαλλικό Ἰνστιτούτο τῆς Ἀθήνας καί τήν ἐν Χίῳ Πρόξενο τῆς Γαλλίας Isabelle Kergua γιά τις χρήσιμες πληροφορίες καί συστάσεις πού μᾶς ἔδωσαν.
- Στήν Δρα Ἱστορίας κ. Ἀθηνᾶ Ζαχαροῦ -Λουτράρη καί τον Φιλόλογο κ. Κων/νο Μερούση γιά τήν ἱστορική τεκμηρίωση τῆς ἐκθέσεως.

Σεβασμιώτατοι ἀδελφοί μου, Παιδιά μου !

Ἀπό τὸ Μουσείο ΙΣΤΟΡΙΗΣ ΑΠΟΔΕΞΙΣ ΗΔΕ καί τό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ «τὸ σήμαντρο χτυπᾶ τῆς λευτεριάς τὴν ὥρα». Ἀνταποκρινόμενοι στοὺς ἀγγελικούς ἤχους αὐτῆς τῆς θρησκευτικῆς καί

(συνέχεια εἰς τὴν σ. 19)

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ
Α. ΠΡΩΤ. 1948
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΗΦΘΗ ΤΗ, 20.12.21

Φ. 1821

17.12.21

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Δ/νοσι: Γεωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Αθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

ΠΡΩΤ. 4752

ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣ ΤΗ. 08 Δεκεμβρίου 2021

ΔΙΕΚΤ. 2487

Πρός
τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Χίου, Ψαρών καί Οίνουσσών κ. Μάρκον
ΕΙΣ ΧΙΟΥ

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Συνοδικῆ Ἀποφάσει, ληφθεῖση ἐν τῇ Συνεδριά τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς
Συνόδου τῆς 2ας μηνός Δεκεμβρίου ἐ.ε., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος,
ἐν τῇ ῥηθείσῃ Συνεδριά Αὐτῆς, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τό ὑπ' ἀριθ. 1664/869/
3.11.2021 ὑμέτερον ἔγγραφο, δι' οὗ ὑπεβάλατε Ἔκθεσιν περὶ τοῦ πραγμα-
τοποιηθέντος Ἀ΄ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου, τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως,
μέ θέμα: «Ἡ Ὁρθόδοξος Χριστιανική Πίστις καί ἡ Ἐκκλησία κατά τό 1821»,
ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκφράση πρὸς τήν ὑμετέραν Σεβασμιότητα τὰς ὀλοθύμους
εὐχαριστηρίους καί συγχαρητηρίους Αὐτῆς προσήσεις ἐπὶ τῇ ἀξιεπαίνῳ
ὑμετέραν πρωτοβουλίαν, διά τῆς ὁποίας ἀνεδείχθη εἰσέτι ἡ προσφορὰ τῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τόν Ἀγῶνα τοῦ 1821.

Ἐπί δέ τούτοις, κατασπαζόμενοι τήν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυ-
ρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάλης.

Ἁθηνῶν Ἐπαρχικoῦ Β', Πρέσβηρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἐπιφάνιος

Ὁ Ωρεῶν Φιλόθεος

Κοινοποιήσις:

Εἰδικήν Συνοδικήν Ἐπιτροπήν
Πολιτιστικῆς Ταυτότητος
Παρ' ἡμῖν

ΡΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

(Μηνᾶ 10.11.21)

Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ
ΑΙ ΠΡΩΤ. 1948
ΕΛΗΦΘΗ ΤΗ. 20.12.21

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΓΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις: Ίωάννου Γενναδίου 14 - 115 21, Αθήναι
Τηλ. 210-7272.204, Fax 210-7272.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

Φ 1824

17.12.21

Handwritten signature

ΠΡΩΤ. 5344
ΛΠΘ.
ΔΛΕΚΤ. 2504

ΛΘΗΝΗΣ ΤΗ. 7η Δεκεμβρίου 2021

Πρός
τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Χίου, Ψαρών καί Οίνουσσών κ. Μάρκον
ΕΙς Χίον

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Συνοδικῇ Ἀποφάσει, ληφθεῖση ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς 2ας μηνός Δεκεμβρίου ἐ.ε., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ ῥηθείᾳ Συνεδρία Αὐτῆς, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τό ὑπ' ἀριθ. 1761/920/22.11.2021 ὑμέτερον ἔγγραφο, δι' οὗ ἐνημερώνετε ὅτι, ἐν τῷ πλαίσῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἐπετείου τῶν 200 ἐτῶν ἀπό τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821, ἡ καθ' ὑμᾶς Ἱερά Μητρόπολις προσέβη εἰς τήν ἔκδοσιν πολυχρώμων σελιδοδεικτῶν μέ θέματα ἥρωας καί γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, οἱ ὅποιοι συνοδεύονται ὑπ' ἀναλόγου κεμένου, ὡς προσφοράν εἰς τήν νεολαίαν, ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκφράσῃ πρὸς τήν ὑμέτεραν Σεβασμιότητα τὰς ὀλοθύμους εὐχαριστηρίους καί συγχαρητηρίους Αὐτῆς προσηρήσεις ἐπὶ τῇ ἀξιεπαίῳ ὑμέτερα πρωτοβουλία.

Ἐπί δέ τούτοις, κατασπαζόμενοι τήν ὑμέτεραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

Handwritten signature: Ἁθωνῶν Σεβασμιότητος Β', Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Χρῆστος Φιλόθεος

Ὁ Ὁρεῶν Φιλόθεος

Κοινοποιήσις:

Εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν
Πολιτιστικῆς Ταυτότητος
Παρ' ἡμῖν

(συνέχεια από τήν σ. 14)

έθνικῆς κωδωνοκρουσίας ἄς ἀνηφορίσουμε προσκυνητές τῆς ἀγίας αὐτῆς γῆς, ἄς διδαχθοῦμε στήν ἱστορική μαθητεία τοῦ Μουσείου μας καί ἄς περπατήσουμε μαζί μέ τούς ἥρωες στό μονοπάτι τῆς Ἱστορίας ὅμοια μέ τούς μαρτυρικούς μυσταγωγούς της, ὅπως ἔγραφε ὁ Ἐπίσκοπός σας γιά τόν προκάτοχό του Ἱερομάρτυρα Ἅγιο Πλάτωνα Φραγκιάδη:

*«Περπάτησε Πατέρα μου στ' Ἁγιοῦ Μηνᾶ τά πάτη.
Βλέπεις σημάδια ἥρωικά ἀπό τά προβατά σου,
πού σφάχτηκαν μαρτυρικά στό ὄλοκαύτωμά σου ;
Δεσπότη Ἐθνομάρτυρα, εὐλόγα τά παιδιά σου».*

Ἀκολουθῶς περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Μουσείου ὠμίλησεν ὁ Ἀρχιτέκνων κ. Ἐμμανουήλ Μ. Βουρνοῦς, πρῶην Δήμαρχος Χίου, καί κατόπιν ἡ κ. Εὐτυχία Βλυσίδου, Ἱστορικός-Φιλολόγος, πρ. Προϊσταμένη Δευτεροβαθμίου Ἐκπαιδύσεως Χίου, ἡ ὁποία εἶχε καί τήν παρουσίασιν ὅλης της ἐκδηλώσεως, ἀνέγνωσε τὸ ἐξῆς Ἀπόσπασμα Πρακτικοῦ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου Χίου:

« Ἀριθμὸς 1.419

*Συνεδρίασις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς
Τεραῶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν,
τὴν 6^{ην} Ἰουλίου 2018*

*Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Τεραῶς
Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν συγκείμενον ἐκ
τῶν: Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου κ. Μάρκου, ὡς*

Προέδρου καὶ τῶν Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Μιχαήλ Β. Στεφανιώρου, Αἰδεσιμ. Πρωτοπρ. κ. Μακαρίου Στρουμπάκη, κ. Νικολάου Ἰακ. Ἀμυγδάλου, τ. Προέδρου Ἐφετῶν, κ. Κωνσταντίνου Βεργίνα, Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβούλου, κ. Ἰγνατίου Φεραίου, Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβούλου καὶ κ. Λεοντίου Ζαννίκου, Οἰκονομολόγου, ὡς Μελῶν καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Δημητρίου Φῶτη, συνῆλθεν εἰς συνεδρίασιν τὴν ἑξῆς τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 2018 ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 10.00', ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

.....

.....

-18-

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Σεβ. Πρόεδρος εἶπε:

«Ἦθελα νὰ σαῶς ἐνημερώσω, ὅτι ἡ Ἑταιρεία ΑἰΓΕΑΣ ΑΜΚΕ, ἐκπροσωπούμενη ὑπὸ τοῦ Ἀξιοτίμου κ. Αθανασίου καὶ τῆς Ἐριτίμου κ. Μαρίνης Μαρτίνου μοὶ ἐγνώρισεν, ὅτι εἶναι διατεθειμένη νὰ διαθέσῃ ὅποιοδήποτε χρηματικὸν ποσὸν ἀπαιτηθῆ, προκειμένου νὰ ἀνακαινισθῆ καὶ μετατραπῆ εἰς Κειμηλιαρχεῖον ἢ αἶθουσα Ἀγιογραφίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Μηνᾶ, νὰ ἀνακαινισθοῦν τὰ κελία τῆς βορείας πτέρυγος καὶ νὰ ἐκτελεσθοῦν ἔργα εὐπρεπισμοῦ καὶ ἀναγκαίων ἐπισκευῶν εἰς τὸν αὐλεῖον χῶρον αὐτῆς. Ἡ ἀνωτέρω Ἑταιρεία θὰ ἀναλάβῃ νὰ ἀναθέσῃ εἰς Πολιτικὸν Μηχανικὸν τῆς ἐπιλογῆς τῆς τὴν σύνταξιν τῆς Τεχνικῆς Μελέτης καὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔργου, νὰ ἐπιλέξῃ τὰ συνεργεῖα, τὰ ὅποια θὰ ἐκτελέσουν τὰ ἔργα.»

Τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον ἀκοῦσαν τοῦ Σεβ. Προέδρου, ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν ὅπως:

α) ἀποδεχθῆ εὐγνωμόνως τὴν δωρεάν τοῦ Ἀξιοτίμου κ. Αθανασίου καὶ τῆς Ἐριτίμου κ. Μαρίνης Μαρτίνου,

β) ἀνακηρύξη αὐτοὺς Μεγάλους Εὐεργέτας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν, καὶ

γ) ἀπονείμῃ αὐτοῖς τὴν ἀνωτάτην διάκρισιν τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι τὸν χρυσοῦν Σταυρόν τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου μετὰ Εὐεργετηρίου Γράμματος.

.....
.....
Μὴ ὑπάρχοντος ἐτέρου θέματος πρὸς συζήτησιν, τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου εἰπόντος «Δι' εὐχῶν...», ἡ συνεδρία λύεται καὶ ὑπογράφεται ἡ παροῦσα Πράξις ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος   Ὁ Γραμματεὺς   Τὰ Μέλη
Ὁ Χίου ΜΑΡΚΟΣ

Πρωτοπρ. Δημ. Φώτης Πρωτοπρ. Μιχ. Στεφανιώρος
Πρωτοπρ. Μακ. Στρομπάκης
Νικόλαος Ἀμύγδαλος
Μαρία Φραγκάκη
Κωνσταντῖνος Βεργίνας
Ἰγνάτιος Φεραῖος
Λεόντιος Ζαννίκος

Ἀκριβές ἀπόσπασμα – 6 Ἰουλίου 2018

Ὁ Πρόεδρος
Τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου
Ὁ Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν Μ Α Ρ Κ Ο Σ »

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Χίου κ. Μᾶρκος ἀπένειμεν εἰς τὸν Μεγάλον Εὐεργέτην τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ Δωρητὴν τοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου κ. Αθανάσιον Μαρτίνον, Πολιτικὸν Διοικητὴν τοῦ Ἁγ. Ὄρους τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Ἁγ.

Ίσιδώρου μετὰ ἀστέρος, ὑψίστην τιμὴν τῆς Ἱ.Μ.Χίου. Ὁ Χῖος Ἱεράρχης ἐκάλεσε τὸν κ. Αἠανάσιον καὶ τὴν κ. Μαρίναν Μαρτίνου νὰ «κόψουν» τὴν κορδέλαν τοῦ Μουσείου ἐγκαινιάζοντες ἔτσι τὸ Ἱστορικὸν Μουσεῖον τῆς Σφαγῆς τῆς Χίου ΙΣΤΟΡΙΗΣ ΑΠΟΔΕΞΙΣ ΗΔΕ.

Ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι εἰσηλθον εἰς τὸ Μουσεῖον καὶ ἐξεναγήθησαν ἀπὸ τὸν κ. Ἐμ. Βουρνοῦ.

Μία κορυφαία ἐκδήλωσις τῆς Χίου διὰ τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὸ 1821.

β). Εἰς τὸ πλαίσιον τῶν ὁμιλιῶν τῶν Σχολῶν Γονέων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος ἐδίδαξεν εἰς τὰς Σχολὰς Εὐαγγελιστρίας Χίου (16 Νοεμβρίου 2021), Παναγίας Ἐρειθιανῆς Βροντάδου (18 Νοεμβρίου 2021) καὶ Ἀγ. Γεωργίου Νενήτων (22 Νοεμβρίου 2021) μέ θέμα: «**Οἰκογένεια: Τὸ σύγχρονο Κρυφὸ Σχολεῖο**».

γ). Τὴν 26^{ην} Νοεμβρίου 2021 ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος ἐτέλεσεν τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν Ἀγίου Γεωργίου Χιοπολίτου Πιτυοῦντος. Εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν συμμετέσχον ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Νικόλαος Κλαδιᾶς καὶ ὁ Ἱερολογιώτατος Ἀρχιδιάκονος κ. Απόστολος Λάρδας.

Ὁ Σεβασμιώτατος ὠμίλησεν διὰ τὴν σημασίαν τῶν Νεομαρτύρων εἰς τὴν διατήρησιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους μας καὶ τὸν ρόλον τους ὡς θεμελίων τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

*****

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Πρωτ. 1781

Αριθμ.

Διεκπ. 925

Ἐν Χίῳ τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 2021

Μνήμη Αἰκατερίνης μεγαλομ. καί 300 μαρτ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ. 60

Πρός

Τόν Ἱερόν Κληρόν

καί τόν εὐσεβῆ Λαόν

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Θέμα: "Δισκοφορία ὑπέρ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν".

Ἀγαπητοί μου Χριστιανοί,

Τοῦτες τίς ἱερές στιγμές, πού ὁ Θεός παίρνει καί τήν ἀνθρώπινη φύση μαζί μέ τήν θεϊκή πού ἔχει, καί ἔρχεται στόν κόσμο μας μέ ἄμετρη ταπείνωση γιά νά μᾶς δείξει τί σημαίνει ἀγάπη καί νά μᾶς ὀδηγήσει στή λύτρωση καί σωτηρία, ἐλάχιστη προσφορά σ'αυτή τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θά εἶναι ἡ ἔμπρακτη συμμετοχή καί συνεισφορά σας στό **ΔΙΣΚΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ**, ὁ ὁποῖος θά περιαχθεῖ σήμερα, δίνοντάς σας τήν εὐλογημένη εὐκαιρία νά προσφέρετε ἀπό τό περίσσειμα ἢ τὸ ὑστέρημά σας γιά τήν φιλανθρωπική διακονία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν, καί εἰδικώτερα:

α) Διάθεση τακτικῶς ποσότητος τροφίμων γιά φαγητόν (500 δέματα) σέ ἀπόρους, ἀνέργους, πολυτέκνους, φοιτητές, σπουδαστές («Ἐπέινασα καί ἐδώκατέ μοι φαγεῖν»).

β) Ένισχυση τριτέκνων και πολυτέκνων οικογενειών για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος («ή κατ'οίκον Έκκλησία»).

γ) Διάθεση μεγάλης ποσότητας δεμάτων (άνω τών 10.000 έτησίως) με είδη ίματισμού κ.λπ. για πολυτέκνους, άνέργους, άπόρους, πρόσφυγες, μετανάστες («γυμνός ήμην και περιεβάλετέ μου»).

δ) Χορήγηση μηνιαίως, αλλά και έκτάκτως, οικονομικών βοηθημάτων σε άπόρους και άνέργους («ό έλεών πτωχόν, δανείζει Θεόν»).

ε) Κάλυψη δαπανών ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης άπόρων και άνασφαλιστών άσθενών («άσθενής ήμην και ήλθετε πρός με»).

στ) Οικονομικές ένισχύσεις όλοήμερων σχολείων και φιλανθρωπικών σωματείων.

ζ) Ένισχυση Χωρών τής Έξωτερικής Ίεραποστολής («πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά έθνη»).

η) Ύποτροφίες φοιτητών («Δράξασθε παιδείας»).

θ) Ένισχυση σπουδαστών Ακαδημιών Έμπορικού Ναυτικού Μηχανικών Χίου και Πλοιάρχων Οίνουσσών και φοιτητών («Τήν νεότητα παιδαγωγήσον»).

ι') Λειτουργία Κατασκηνώσεως Μαθητών και Φοιτητών στο Ί. Προσκύνημα Αγίας Μαρκέλλης («Τήν νεότητα παιδαγωγήσον»).

Έπικαλούμεθα για όλους τήν Χάρη του Χριστού μας, ό Όποιος έγεννήθη στην Βηθλεέμ και άπευθύνουμε πατρικές εύχές.

Ό Μητροπολίτης

+ Ό Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών Μάρκος

ΣΕΡ ΣΤΗΒΕΝ ΡΑΝΣΙΜΑΝ

(7 Ιουλίου 1903 - 1η Νοεμβρίου 2000)

Ο ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΕΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Τῆς κ. Μαρίας - Ελευθερίας Γ. Γιατράκου, Δρ. Φιλολογίας

(Ζ')

Αξίζει από τις συνεντεύξεις που έδωσε ο Steven Runciman, να ανθολογήσουμε και να απομονώσουμε απαντήσεις του, λόγια βαρυσήμαντα που θα παραμένουν διαχρονικά.

— «Τò Βυζάντιο τὸ βρίσκω ἐξαιρετικὰ συναρπαστικὸ γιατί ἦταν ἕνας αὐθύπαρκτος πολιτισμὸς. Γιὰ νὰ μελετήσεις τὸ Βυζάντιο πρέπει νὰ μελετήσεις τὴν τέχνη, τὴ θρησκεία, ἕναν ὁλόκληρο τρόπο ζωῆς ποὺ ἦταν διαφορετικὸς ἀπὸ τὸν σημερινό».

— «Στὸ Βυζάντιο εἶχαν ἕναν τρόπο ζωῆς καλύτερα δομημένο. Ἄλλωστε, ὅταν ἔχεις ἔντονο θρησκευτικὸ συναίσθημα ἢ ζωὴ σου «μορφοποιεῖται» κι εἶναι πολὺ πιὸ ικανοποιητικὴ ἀπὸ τὴ σημερινή, ὅπου κανεὶς δὲν πιστεύει σὲ τίποτα».

— «Οἱ βυζαντινοὶ διανοούμενοι ἦταν ἄνθρωποι μοναδικῆς πνευματικότητας».

— «Ἡ βυζαντινὴ τέχνη ἦταν ἀπὸ τις μεγαλύτερες σχολές τέχνης παγκοσμίως. Κανένας ἀρχαῖος Ἕλληνας δὲν θὰ μπορούσε νὰ κτίσει τὴν Ἁγία Σοφία, αὐτὸ ἀπαιτοῦσε πολὺ βαθιὰ τεχνικὴ γνώση. Ἡ βυζαντινὴ τέχνη ἦταν μία σχολὴ ἀπὸ τις σημαντικότερες στὸν κόσμο κι ὅσοι Ἕλληνες διανοούμενοι σᾶς λένε ὅτι τὸ Βυζάντιο δὲ δημιούργησε τίποτε, εἶναι τυφλοί».

— «Οἱ ἄνθρωποι ποὺ κατατρέχουν τὸ Βυζάντιο ποτὲ δὲν τὸ μελέτησαν, ξεκίνησαν μὲ προκαταλήψεις ἐναντίον του. Δὲν γνωρίζουν τί κατόρθωσε, τί ἐπετεύχθη».

«Ἡ Ἐκκλησία ἔκανε πολλὰ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ Βυζάντιο εἶχε πλήρη κοινωνικὴ αἴσθηση. Τὰ Νοσοκομεῖα ἦταν πολὺ καλά, ὅπως καὶ τὰ Γηροκομεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνήκαν κυρίως στὴν Ἐκκλησία, ὄχι ὅμως μόνο σ' αὐτὴν ὑπῆρχαν καὶ κρατικά. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ὑψηλόβαθμους ἀξιωματοῦχους τοῦ κράτους ἦταν ὁ

Όρφανοτρόφος. Σίγουρα ή Έκκλησία έπαιξε βασικό κοινωνικό ρόλο. Δέν ήταν άπλώς ένα σύστημα έρημιτών που κάθονταν στο Άγιον Όρος. Ήταν κι αυτό, αλλά υπήρχε ένα σύστημα από μοναστήρια και πόλεις. Τα μοναστήρια φρόντιζαν τους Οίκους για τους γέροντες, τών όποιών οι μοναχοί μόρφωναν τή νεολαία, κυρίως τά άγόρια, γιατί τά κορίτσια μορφώνονταν στο σπίτι και τά περισσότερα παρείχαν πολύ καλή μόρφωση. Τά κορίτσια του Βυζαντίου είχαν πολλές φορές καλύτερη παιδεία, διότι απολάμβαναν περισσότερη ιδιωτική προσοχή. Νομίζω ότι, ή βαθμολογία που θα δίναμε στο κοινωνικό έργο τής Έκκλησίας στο Βυζάντιο, είναι ιδιαίτερα ύψηλή».

Για τούς Βυζαντινούς έλεγε ότι ήταν τόσο καλοί γνώστες τής αρχαίας έλληνικής γραμματείας, ώστε έπηρεάστηκαν στή διαμόρφωση τής γλώσσας. Πολλοί ιστορικοί ήθελαν νά γράψουν σαν τόν Θουκυδίδη, δέν ήθελαν νά γράψουν στή γλώσσα τους που ήταν πιό φυσική, αλλά στήν αρχαία ...». Όταν έρωτήθηκε ό Ράνσιμαν άν ήθελε νά ζει στο Βυζάντιο, απάντησε: «Άν ζούσα τότε, σκέπτομαι ότι θα άναπαυόμουν σέ κάποιο μοναστήρι, ζώντας όπως πολλοί μοναχοί ζούσαν, μία ζωή διανοουμένου, χωμένος στις θαυμάσιες βιβλιοθήκες που διέθεταν ...».

Έρωτηθείς για τó κατά πόσον ό Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος θα είναι θρησκευτικός, απάντησε ότι τόν άνησυχούν οι έξτρεμιστές μουσουλμάνοι, οι όποιοι άποτελοΰν ένα πολύ ρεαλιστικό κίνδυνο για τόν πολιτισμό...».

Σέ άλλη έρώτηση πώς βλέπει τήν Όρθοδοξία μέσα σ΄ αυτόν τόν κύκλο απάντησε: «Έχω μεγάλο σεβασμό για τά χριστιανικά δόγματα, κυρίως για τήν Όρθοδοξία, διότι μόνον ή Όρθοδοξία άναγνωρίζει πώς ή θρησκεία είναι μυστήριο. Οι Ρωμαιοκαθολικοί και οι Προτεστάντες θέλουν νά τά έξηγήσουν όλα. Είναι άσκοπο νά πιστεύεις σέ μία θρησκεία, θεωρώντας ότι αυτή ή θρησκεία θα σέ βοηθήσει νά τά καταλάβεις όλα. Ό σκοπός τής θρησκείας είναι άκριβώς για νά μάς βοηθήσει νά κατανοήσουμε τó γεγονός ότι δέν μπορούμε νά τά έξηγήσουμε όλα. Νομίζω πώς ή Όρθοδοξία συντηρεί αυτό τó πολύτιμο αίσθημα του μυστηρίου».

Και σέ άλλη σχετική έρώτηση απάντησε, ότι χρειαζόμαστε τó μυστήριο, αυτή τή γνώση που λέει ως τó σύμπαν ύπάρχουν πολύ περισσότερα από αυτά που μπορούμε νά κατανοήσουμε. Χρειαζόμαστε, πρόσθεσε, τή διανοητική μετριοφροσύνη, κι αυτή άπουσιάζει ειδικά μεταξύ τών Δυτικών Έκκλησιαστικών άνδρων.

Ἐρωτηθεῖς τί γνώμη ἔχει γιὰ τοὺς Νεοέλληνες, ἀπάντησε ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη ζωντανή στὸ λαὸ αὐτὴ ἡ γρήγορη κατανόηση τῶν πραγμάτων καὶ τῶν καταστάσεων. Οἱ Νεοέλληνες ἔχουν ὅπως οἱ Βυζαντινοὶ ἀντίληψη τῆς σημασίας τους στὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅλα αὐτὰ δείχνουν μία ἱστορική ἐνότητα...».

Μὲ ἀσκητικὸ βλέμμα, ὁ μέγιστος αὐτὸς βυζαντινολόγος εἶδε τὴν Ὁρθοδοξία, ἡ ὁποία καὶ τὸν γοήτευσε. Γι' αὐτὸ καὶ ἐμφαντικὰ ὑπογράμμισε: «Οἱ Ἕλληνες ἔχουν μία κληρονομιά γιὰ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ αισθάνονται περήφανοι, μία κληρονομιά ποὺ δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ μέσα στὶς ἐναλλασσόμενες ὑλικὲς καταστάσεις. Στους σκοτεινότερους αἰῶνες, ἡ Ἐκκλησία ἦταν ἐκείνη, ἡ ὁποία παρ' ὅλες τὶς πολλὲς δυσκολίες, τὶς πολλὲς ἀπογοητεύσεις καὶ αὐτὲς ἀκόμη τὶς ταπεινώσεις, μπόρεσε ὄχι μόνον νὰ προσφέρει πνευματικὴ ἀνακούφιση, ἀλλὰ καὶ νὰ συντηρήσει καὶ διατηρήσει τὶς παραδόσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ μοντερνιστὲς ἔχουν συχνὰ ὑποτιμήσει τὸ ρόλο τῆς, ὑπογραμμίζοντας τὸ κενό, τὸ χάσμα, ποὺ ὑπάρχει μεταξύ του ἀρχαίου καὶ χριστιανικοῦ κόσμου. Ἀλλὰ τὸ χάσμα δὲν εἶναι ἀγεφύρωτο. Οἱ Μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, διέσωσαν πολλὰ ἀπὸ τὰ πιὸ πάνω ὠραία, ποὺ εἶχε ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ σκέψη καὶ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα, καὶ τὰ παρέδωσαν στὴν Ἐκκλησία, ὡς αὐτὴν τὴν ἡμέρα. Καὶ συνεχίζει: «Ὁ ἐθνικισμὸς μπορεῖ νὰ γίνεῖ κακὸ πράγμα. Ὅμως ἓνα αἶσθημα ἐθνικῆς ταυτότητας ποὺ νὰ μὴν βασιζέται σὲ φιλόδοξο σωβινισμό, ἀλλὰ σὲ μία μακρὰ παράδοση πολιτιστικῶν ἀξιών, εἶναι ζήτημα γιὰ νόμιμη καύχησι καὶ περηφάνια».

Στὸ πρόσωπο τοῦ Runciman τὸ ἀγγλόφωνο καὶ κατ' ἐπέκτασιν, τὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸ κοινὸ ἀνακάλυψε τὸ Βυζάντιο καὶ ἀφυπνίσθηκε ἀπὸ τὴν κατάκριση ποὺ δύο αἰῶνες πρὶν ὁ Edward Gibbon ἔλεγε γι' αὐτό, χαρακτηρίζοντας τὴ χιλιόχρονη ἱστορία του ὡς θρίαμβο τῆς βαρβαρότητας καὶ τῆς θρησκείας».

Μεγάλον μέρος τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου, μεταφρασμένο στὴν ἑλληνικὴ, προσκαλεῖ κάθε φιλοβυζαντινὸ ἀναγνώστη σὲ πραγματικὴ θέση τοῦ μεσαιωνικοῦ κόσμου. Ὡς κλασικὸς ἱστορικός, ὁ Runciman ἐπιστρέφει ἐπιμελῶς στὶς βυζαντινὲς πηγές, προσφέροντάς μας μία σύνθετη εἰκόνα τῆς πολιτιστικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς δομῆς τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, οἱ νεότεροι βυζαντινολόγοι, θὰ πρέπει νὰ τοῦ εἶναι εὐγνώμονες, γιατί δημιούργησε τὴν πιὸ ἔγκυρη καὶ

περιεκτική ιστορική επισκόπηση τῆς βυζαντινῆς περιόδου.

Ἐξάλλου, στό ἄρθρο τοῦ ὁ Στήβεν Ράνσιμαν, «Ὁρθοδοξία καί Ἑλληνισμός», γράφει λόγους βαρυσήμαντους πού ἀποτελοῦν πνευματικό χρυσωρυχεῖο. Ὑπογραμμίζει ὅτι χάρη εἰς τήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἡ χριστιανική θρησκεία ἦλθε στόν κόσμο αὐτό σέ μία μοναδική στιγμή τῆς Ἱστορίας του. Οἱ Ρωμαῖοι εἶχαν κατακτήσει ὅλο τὸ μεσογειακὸν κόσμο, προσφέροντας μία τεράστια ἔκταση, ὅπου μπορούσαν νὰ ταξιδεύσουν ἀνεμπόδιστα ἄνθρωποι καὶ ιδέες. Τὸ πιὸ σημαντικό ὅμως ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ γεγονός ὅτι στὴν πολιτισμική αὐτὴ ζωὴ τῆς περιοχῆς, δέσποζαν σοφοὶ καὶ διδάσκαλοι, γαλουχημένοι στὶς παραδόσεις τοῦ κλασικοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου.

Ὁ Ράνσιμαν λέγει ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ πρῶτα τῆς βήματα εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν πρόκληση τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες μποροῦν δικαίως νὰ διεκδικοῦν τὴ συγγένεια μὲ τοὺς διανοητὲς καὶ καλλιτέχνες τῆς κλασικῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τοὺς ὁποίους κληρονόμησαν τὴ γλῶσσα καὶ τὴ γῆ.

Ὁ Ἑλληνισμὸς κατὰ τὸν Runciman, ἀποτελεῖ στάση ζωῆς, ἀναζήτησις ἐρμηνείας τοῦ κόσμου, γνώση ὅλων τῶν φαινομένων καὶ ἐλπίδα ὅτι μπορούμε νὰ κατανοήσουμε τὰ λάθη, τὶς θλίψεις καὶ τὶς τραγωδίαις του, ὥστε αὐτὸ νὰ μᾶς καταστήσει ἱκανοὺς νὰ φθάσουμε στὴν ἁρμονία πού ποθεῖ τὸ ἀνθρώπινο γένος. Πολλοὶ Ἕλληνες φιλόσοφοι καὶ πολλοὶ φιλόσοφοι σήμερα ἦταν εἰλικρινᾶ ἀπαισιόδοξοι.

Ὁ ἔρχομὸς ὅμως τοῦ Χριστιανισμοῦ πρόσφερε λύση σὲ ὅλα. Ἡ αὐστηρὴ ἐμμονή του, λέγει ὁ Runciman, στὶς ἠθικὲς ἀξίες, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἔμφαση πού ἔδινε στὴν ἀγάπη καὶ στὴν πίστη του στὴν τελικὴ λύτρωση, γοήτευσε πολλοὺς στοχαστὲς. Γιὰ νὰ γίνει ἀποδεκτὸς στόν κόσμο τῆς διανοήσεως, ὄφειλε νὰ συνταυτισθεῖ μὲ τὸν κυρίαρχο Ἑλληνισμό. Καὶ αὐτὸ ἦταν τὸ μεγάλο ἐπίτευγμα τῶν πρώτων Χριστιανῶν Πατέρων, κυρίως τῶν Καππαδοκῶν, τὸ ὅτι κατόρθωσαν νὰ ἐκφράσουν τὸ χριστιανικὸ δόγμα μὲ ὄρους πού ἦταν ἀποδεκτοὶ ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους, οἱ δὲ μεγάλες οἰκουμενικὲς σύνοδοι πρόσφεραν τὸ φιλοσοφικὸ ὑπόβαθρο, τὸ ὁποῖο χρειαζόταν ἡ Ἐκκλησία.

Κι ὅταν κατέρρευσε ἡ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ἀπὸ τὶς βαρβαρικὲς καταλήψεις κι ὅταν οἱ Ρωμαῖοι διοικητὲς ἀναγκάσθηκαν νὰ παραιτηθοῦν, ἡ μόνη ἐναπομείνασα μορφωμένη τάξη ἦταν ὁ κληρὸς, ὁ ὁποῖος δὲν περιορίσθηκε μόνον στὸ

καθήκον του να μεταστρέψει στὸν Χριστιανισμό τοὺς εἰσβολεῖς ἀλλὰ προμήθευσε τοὺς νέους ἄρχοντες μὲ ἐγγραμμάτους ὑπαλλήλους καὶ πρὸ πάντων νομικούς.

Στὴν Ἀνατολική Ἐκκλησία ὁ μυστικὸς ἦταν ἐλεύθερος νὰ βρεῖ τὸ δικό του δρόμο πρὸς τὴν σωτηρία. Ἡ παράδοση τοῦ ἑλληνισμοῦ ἔχει ἐπιζήσει ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ Ράνσιμαν στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ εἶναι ἀπαραίτητη καὶ σήμερα. Καὶ παρατηρεῖ ὅτι, ἡ προσπάθεια τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν νὰ ἐκσυγχρονίζον τὴ θρησκεία περιορίζει τὸ αἰώνιο μήνυμά της καὶ ἡ μέριμνα νὰ ὑποτάξουν τὴν θεολογία στὴ λογικὴ συμφώνως πρὸς τὰ σύγχρονα κοσμικὰ στερεότυπα, ἀπλῶς ὁδηγεῖ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ στὸν ἀγνωστικισμό ἢ ἀκόμη καὶ στὸν ἀθεϊσμό.

Καὶ προσθέτει: «ἂν οἱ ὀρθόδοξοι διατηρήσουν τὴ συμμαχία τους μὲ τὸν Ἑλληνισμό θὰ μπορέσουν νὰ διατηρήσουν τὴν πνευματικότητά τους». Τὸ πιὸ δὲ παρήγορο καὶ ἐλπιδοφόρο μήνυμά του εἶναι τὸ ἐξῆς: «Ἴσως μετὰ ἀπὸ ἕναν αἰῶνα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θὰ εἶναι ἡ μόνη ἀπὸ τὶς Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες ποὺ θὰ ἔχει ἐπιζήσει, ἀφοῦ μόνη αὐτὴ θυμᾶται πῶς ἡ θρησκεία εἶναι μυστήριον καὶ πῶς ὁ Χριστιανός, βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς θεολόγους τοῦ παρελθόντος καὶ ὄχι τρομοκρατούμενος ἀπὸ αὐτούς, δύναται νὰ ἀκολουθήσει τὶς παραδόσεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ μαζὶ μὲ τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφούς του, παραμένοντας εὐπειθὲς τέκνον τῆς Ἐκκλησίας του, νὰ βρεῖ τὸν δικό του δρόμο πρὸς τὴ σωτηρία».

Ὁ Στῆβεν Ράνσιμαν μᾶς ἔκανε αἰσιόδοξους γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ κόσμου καὶ τῶν Βυζαντινολογικῶν σπουδῶν σ' ὀλόκληρη τὴν ὑφήλιο καὶ στὴν Ἀμερικὴ μὲ τὸ διάσημο Ἴδρυμα Ἐρευνῶν, στὴν Οὐάσιγκτον DC, στὸ Dumbarton Oaks, ἰδρυμένο ἀπὸ μία ἑκατομμυριοῦχο Ἀμερικανίδα, ἡ ὁποία ἔτρεφε ἰδιαίτερη ἀγάπη καὶ πάθος γιὰ τὴν Ἁγία Σοφία τῆς Κωνσταντινούπολης. Καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι χάρις στὸν Ράνσιμαν καὶ στοὺς πολλοὺς μαθητὲς του τὸ Βυζάντιον γίνεται ὄλο καὶ πιὸ γνωστὸ καὶ στὰ διάφορα Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου δὲν θεωρεῖται πιά σὰν κάτι σκοτεινὸ ἢ ἀγνωστο θέμα, αὐτὸ εἶναι τὸ ἐλπιδοφόρο μήνυμα.

Ἀναφερόμενος ὁ Στῆβεν Ράνσιμαν στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὑποστήριξε ὅτι οἱ ἐπισκέπτες του ἐπιστρέφουν ἐνθουσιασμένοι καὶ ἀνέφερε ἐπίσης τὴν περίπτωση τοῦ πρίγκιπα καὶ διαδόχου τῆς Ἀγγλίας, ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ ἐπισκέπτεται καὶ εὐχαριστεῖται νὰ μένει ἐκεῖ.

Ο Ράνσιμαν έχει κατ' επανάληψιν έκδηλώσει την απογοήτευσή του για την Άγγλικανική και Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία και συνηθίζει να επαναλαμβάνει ότι, εύτυχώς υπάρχει η Όρθοδοξία και μās δίνει την ενδιαφέρουσα πληροφορία ότι έντυπωσιάζει ο αύξανόμενος αριθμός αυτών που ασπάζονται την Όρθοδοξία και μάλιστα στη Βρετανία. Και προσθέτει ότι, η Όρθοδοξία προσφέρει την πραγματική πνευματικότητα που οι άλλες δέν μπορούν πλέον να μεταδώσουν. Καταλήγει μάλιστα στην πρόβλεψη ότι, η Όρθοδοξία θα διατηρηθεί σε αντίθεση με τις άλλες. »

Όταν έρωτήθηκε ποιὰ βυζαντινή φυσιογνωμία θαύμαζε περισσότερο και γιατί, απάντησε ότι γενικά θαύμαζε μερικούς θρησκευτικούς άνδρες και μάλιστα πολλά πνευματικά αναστήματα που πρόσφεραν πολλά πράγματα και υπηρεσίες στον εύρωπαϊκό πολιτισμό. Είπε, επίσης, ότι τόν αναπαύουν τὰ δόγματα τὸ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Ὡς πεμπτουσία τοῦ Βυζαντίου θεωροῦσε τὸ γεγονός ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ διατηροῦσαν ἓνα ἐπίπεδο ὑψηλῆς στάθμης καὶ αὐτὸ τὸ θεωροῦσε ὡς τὸ πιὸ σημαντικό στοιχεῖο τους καὶ ἓνα εὐρὺ καὶ ἐλεύθερο θρησκευτικὸ ἐπίπεδο. Ὑπογράμμισε τὸ ρόλο τῶν βυζαντινῶν ἱεραποστολῶν που ἐνεθάρρυναν τὴν ἔκδοση ἱερῶν κειμένων στὴ γλώσσα τῶν νεοεισαχθέντων χριστιανῶν, κάτι που ὅπως εἶπε, δέν θὰ ἔπραττε ποτὲ ἡ Ρώμη. Καὶ ἐξέφρασε τὴν πεποίθησή ὅτι τὸ Ἅγιον ὄρος ἀποτελεῖ τὴ συνέχεια τῆς βυζαντινῆς παράδοσης καὶ ἐξέφρασε τὴ μεγάλη εὐφορία του, μετὴν πρόοδο καὶ «ἀναγέννηση» τοῦ σύγχρονου ἀγιορείτικου μοναχισμοῦ.

Καὶ προσέθεσε ὅτι, ἡ ἀναγέννηση αὐτοῦ του Βυζαντινοῦ χώρου, δικαιώνει τις ἐλπίδες κι αὐτὸ δείχνει τί σήμαινε ἡ Όρθοδοξία γιὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἡγεμόνες καὶ τὸ λαό της. Ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησή του γιὰ τὴν ἀναζωογόνηση που αἰσθάνθηκε πηγαίνοντας στὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἐπίσης τὴν ἱκανοποίησή του γιὰ ὁ ψάλσιμο τῆς Βατοπαιδινῆς χορωδίας που τὴ διακρίνει ἡ ἀπουσία ἐκκοσμίκευσης καὶ δημιουργεῖ μία ὑπερβατικὴ, ὅπως εἶπε, ποιότητα, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ὑπάρχει στὴ βυζαντινὴ μουσική.

Ἐνας λαμπρὸς κύκλος ζωῆς μεστῆς πνευματικότητας, ἔρευνας, ἐπιστημοσύνης, συγγραφῆς, προσφορᾶς, τοῦ Σέρ Στήβεν Ράνσιμαν ἔκλεισε.

Ἡ μοναδικὴ του μορφή, μεγάλου πνευματικοῦ

διαμετρήματος, λείπει αισθητά όχι μόνο ανάμεσα στους βυζαντινολόγους, μεσαιωνολόγους και φιλόστορες γενικώς, αλλά και ανάμεσα στους ανθρώπους που αγάπησαν και διδάχθηκαν και έμπνεύσθηκαν από το έργο του και θα συνεχίσουν να το θεωρούν ως την ισχυρότερη πνευματική άρματωσιά τους για την περαιτέρω μελέτη του Βυζαντίου.

Δικαιούται να του καταθέτουμε παντοτινά την εύγνωμοσύνη μας και να συνεχίσουμε να μελετάμε τη λαμπρή χιλιόχρονη βυζαντινή Ιστορία με το ίδιο πάθος και το ζήλο που και εκείνος αγάπησε και έρεύνησε.

Ο Π Ι Σ Θ Ο Φ Υ Λ Λ Ο

«Χαίρομαι με τη σκέψη ότι στα επόμενα 100 χρόνια η Όρθοδοξία θα είναι ή μόνη ιστορική Έκκλησία που θα ύφίσταται ... Μου κάνει έντύπωση ό αυξανόμενος αριθμός αυτών που ασπάζονται την Όρθοδοξία και μάλιστα στην Βρετανία. Πιστεύω ότι, προφέρει μία πνευματικότητα που οι άλλες εκκλησίες δέν μπορούν πλέον να μεταδώσουν. Όλα αυτά με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ή Όρθοδοξία θα διατηρηθεί σε αντίθεση με τις άλλες».

«Οί Βυζαντινοί διατηρούσαν πάντοτε - αν και σε όρισμένες περιστάσεις δέν το πέτυχαν έξ ολοκλήρου - ένα πνευματικό επίπεδο ύψηλης στάθμης και φρονώ ότι αυτό είναι μάλλον ή πεμπτουσία, το πιό σημαντικό στοιχείο της. Και θα τόνιζα ότι είναι ένα εύρυ και ελεύθερο θρησκευτικό επίπεδο».

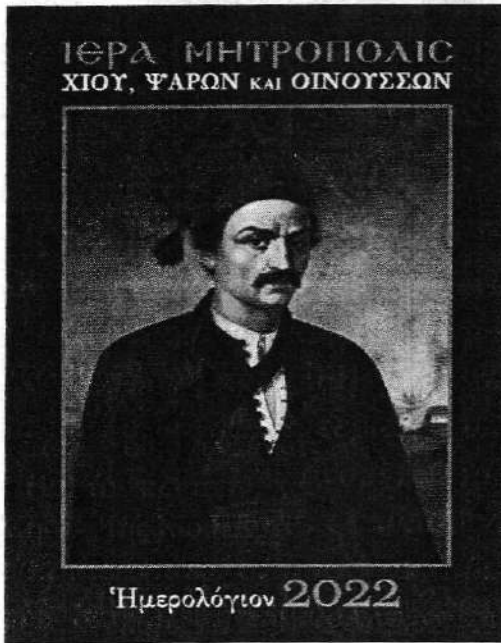
«Αν ζούσα τότε (έννοείται την εποχή του Βυζαντίου) σκέφτομαι ότι θα αναπαυόμουν σε κάποιο μοναστήρι ζώντας, όπως πολλοί μοναχοί ζούσαν, μία ζωή διανοουμένου, χωμένος στις θαυμάσιες βιβλιοθήκης που διέθεταν ...».

«Έχω μεγάλο σεβασμό για τα χριστιανικά δόγματα και κυρίως για την Όρθοδοξία, διότι μόνον ή Όρθοδοξία αναγνωρίζει πώς ή θρησκεία είναι μυστήριο».

«Χρειαζόμαστε τη διανοητική μετριοφροσύνη κι αυτή άπουσιάζει μεταξύ των Δυτικών Έκκλησιαστικών άνδρων».

«Αν οι Όρθόδοξοι διατηρήσουν τη συμμαχία τους με τον Έλληνισμό, θα μπορέσουν να διατηρήσουν την πνευματικότητά τους».

(ΣΤΗΒΕΝ ΠΑΝΣΙΜΑΝ)

“Δί’ όλους ἡμᾶς οἱ ὅποιοι ἐγεννήθημεν, ἐμορφώθημεν, ζῶμεν εἰς τὴν Χίον, τὰ Ψαρά καὶ τὰς Οἰνούσσας ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης ἀπετέλει τὸ παιγνίδιον τῶν παιδικῶν χρόνων, τὸ περιεχόμενον τῶν σχολικῶν ἑορτῶν κατὰ τὰς ἔθνικὰς ἐπετείας, τὸ σχολικόν ἢ ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα τῶν μελετῶν, τὰς οἰκογενειακὰς ἐπισκέψεις εἰς τὸ κέντρον τοῦ Δημοτικοῦ Κήπου τῆς Χίου”.

(Ο ΧΙΟΥ ΜΑΡΚΟΣ)

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

**ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ
κ. ΜΑΡΚΟΥ**

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ἴστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ τοῦ κατηχητικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

ἦρθαν και με ρέθιζαν και μέταζαν να μπύ σε Ξένες φατρίες και εις κόμματα. Τους είπα: Ὅποιον κόμμα είναι της Πατρίδας μου και της ἑθροσκείας μου, με εκείνο είμαι, και με το Σύνταγμα, δηλαδή το Ευαγγέλιο του Θεού.

Στρατηγός Ιωάννης Μακρυγιάννης

Στρατηγός Μακρυγιάννης.

Νιζηταράς ὁ Τουρκοφάγος.

Πρίγκιψ Δημήτριος Ύψηλάντης

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟ
ΤΡΑΦΕΙ
POST-PAYE
Τεκ. Επιταγής ΕΚΦ
Αρ. Α6
ΕΛΛΑΣ - ΘΕΣΣΑΛΙΑ

(ISSN:2529-1254)